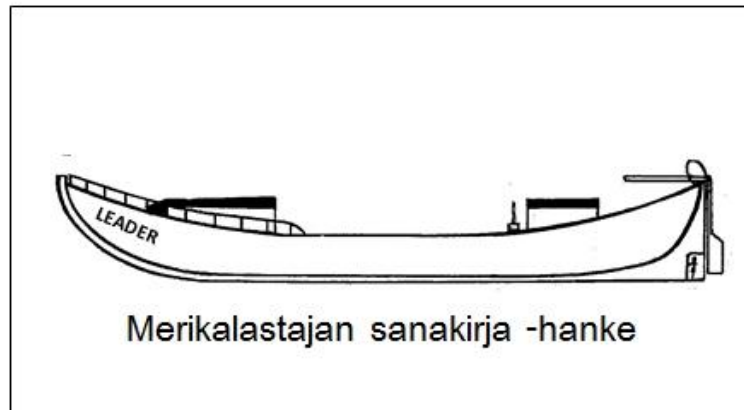

Selkämeren kansallispuiston ystävät ry ja Merikarvia-seura ry

LEADER-hanke ”Merikalastajan sanakirja”

Kalastajien haastattelu

Haastateltavat: Hilkka Väre s. 1926 (HV) ja Osmo Fager s.1920 (OF)

Haastattelija: Antti Väre (AV)

Haastattelun aika: 2012-2014.

Tekstin purki ja litteroi Antti Väreen CD-levyltä Lasse Lovén 17.8.2016. Muistioon on nauhoituksesta poimittu tiivistelmä kalastukseen, kalastajiin, mereen ja paikannimiin liittyvistä kohdista. Äänite on tallenteena Merikarvia-seuran arkistossa.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Hilkka Väre ja veljensä Osmo Fager ovat syntyperäisiä merikarvialaisia. Heillä on monipuolinen kokemus meren äärellä elämisestä ja työn teosta siellä. Hilkan poika Antti Väre haastatteli.

Vanhoista paikoista juttua

AV: Ketä siinä poikkesi, siinä **Peräkarissa**.

HV: Peräkari oli suojapaikka, kun tuuli tuli **Enskerin** takaa. Poikkesimme itsekin siinä kun menimme **Poriin** päin tai **Krookkaan** päin, kun oli pimeää. Aamulla lähdimme taas eteenpäin.

Fagerin luodosta lähdin, ”ko -49 mentiin naimisiin”. Osmo meni *merille* heti sodan jälkeen.

Pirtuajan muistoja

AV: Näkyikö pirtuaika mitenkään?

OF: Niitä oli upotettuja *kanistereita*, jotka joskus nousi pintaan ja tuli rantaan. Ennen kulki merellä *pirtulaivoja*. Ne osti sitten niistä. Pirtukaupan vuosina ammuttiin ihmisiä ja puukotettiinkin kuoliaaksi. Yksi vilkas paikka oli **Leppäluoto**-saari siinä meidän lähellä. ”Kylä niitä kaikkee o sattunu. Se pirtuaika teki paljo pahaa”.

Haminaholman muisteluja

HV: **Haminaholmassa** oli pala rautatietä, josta on vielä jäänteitä. Sitten siellä oli ”*ripafylli*”. Laaja alue, josta köyhimmät haki ripaa. Tuomiska vei ”*paatilla*” ripaa, kun Tuomisella oli paljon lapsia. Nurmiska oli siitä kiukkuinen, kun ”*Aalströmmi köyhtyy, Aalströmmi köyhtyy*”. Tuomiska sano sitten, että ”kun Nurmiska kuolee niin hän vie *ripakimpun* sen haudalle”. Ripafyllin ympäristössä oli paljon vadelmia. Me poimimme niitä ja taas Nurmiska oli kiukkuinen kun ”*Aalströmmi köyhtyy*”. Me menimme sinne pitkin metsiä. Nurmi oli alueen vartija ja Nurmiska autteli siinä.

Työtä ja nuoruuden iloa

HV: Karkaamista ja hakemista oli nuoruus. Puita ja vettä haettiin. Työtä oli paljon. Aina piti lähteä *paatilla*, mentiin minne vain. Naapuriin, kauppaan tai minne vain. Talvella lähdettiin hiihtämällä tai kelkalla. Meillä oli lehmä, kesäisin sika ja myös lampaita. Sika teurastettiin syksyllä. Meilläkin oli sadan kilon sikoja. Siitä oli kova ”*talkoo*” kun se saatiin nostettua ja tehtiin makkaroita. Minun työnä oli tehdä verta. En pitänyt sitä huonona työnä, kun tiesin että se oli ruokaa. Teimme semmoista mitä sanottiin ”*kruppanaksi*” Se valmistettiin uunissa. Sekoittaa piti puukepillä.

Kaikki lähti maailmalle, kun pääsivät rippikoulusta. Kaikki lähtivät *merille*, Hacklinin laivaan meni Osmokin. Matti lähti heti kun pääsi rippikoulusta. Minä jäin sitten yksin mamman kanssa. Tehtiin heinät ja pantiin perunat maahan. Mamma oli rauhallinen, ei hän stressaantunut mistään.

Isä oli töissä **Pihlavassa** ja kävi aina viikonloppuisin. Hän tuli siinä *väkipaatissa* Pihlavasta kotiin. Tuli joskus *hinaajallakin* ja otti *proomuja hinaukseen*. Minä pääsin joskus hinaajaan. Katselin hinaajan tuloa paikassa, jota saarella sanottiin **Honkakallioksi**. Menin sitten *soutupaatilla* ja toin hänet kotiin. Menin hinaajan *koppiin* ja sain vääntää *ruoriakin*. Myöhemmin sain vääntää *kaljaasin* ruoria ja se oli hyvää harjoittelua. Rannassa Kruukiska myi pyykkikopasta *pullia* niille, jotka lähtivät väkipaatissa **Haminasta** Pihlavaan.

Isompia töitä tehtiin kun isä oli kotona tai pojat. *Rankoja* haettiin ja pilkottiin, heiniä haettiin.

Meillä oli pienempi *ruuhi Kööriän* puolessa. Isompi paatti oli käytössä kun mentiin jonnekin, vaikka kouluun.

Sota-ajan muistoja ja seikkailuja merellä

HV jatkaa: Sota-aikana **Mäntyluotoa** pommitettiin. Ikkunat helisivät meilläkin. Kauhea pakkänenkin oli. Menin **Havennon lahteen Sainion rantaan**. Siinä on suuri kivi **Onkikivi**. Alkoi kuulua kauhea jyrinä ja humina. Menin sen Onkikiven viereen kyykkyy ja pelkäsin, että ne tulee ja ampuu minut. Olin siellä vähän aikaa ja lähdin, kun ääni vaimeni. En tiedä minne ne menivät. Mäntyluotoa ja Poria pommitettiin talvisodan aikaan. Pihlavasta tuli meille sukulaisia turvaan.

En tiennyt mitään kun Matti ja Osmo lähtivät Ruotsin puolelle. Jos olisin tiennyt, olisin varmaankin lähtenyt mukaan. He eivät puhuneet hautajaisissakaan mitään. Mamma ilmoitti sitten minulle, että pojat lähtivät omalla *moottorillaan* Ruotsiin. He sanoivat, että sota riitti nyt heille, hei ei enää takaisin mene.

Takasin tullessa oli sitten kauhea myrsky. Ajattelimme, että voi Jumalan tähden Jumala teitä auttakoon, mistä te oikein tulette. Kaakkoistuuli. Kyllä oli Osmon ja Matin *nenä valkoisena*. Siellä keskellä merta sammui moottori. Ensiksi meni *masto* poikki. Pieni *seili* oli siinä apuna. Vesi *präiski* sisään ja kasteli *kynttilät* koneesta. Jos he jäisivät paikalleen, tulee perästä aalto. Heidän piti äkkiä ottaa kynttilät irti ja kuivata ne. Ihme oli, että kone lähti *ensi heitolla* käyntiin. Pojat ajoivat ensin **Reposaareen**. Sen verran menivät vikaan. Sieltä tulivat kotiin. Osmo sanoi, että he eivät muistaneet paljon *reittiäkään*, tulivat vain kivien ja kallioitten yli. Vesi oli myrskyssä noussut niin kauhean korkealle.